

VERSLAG GOAB-KRING ZUID-WEST NEDERLAND

Dit is het verslag van de regionale GOAB-kenniskring Zuid-West Nederland die plaatsvond op 7 november 2019 van 10.00 uur tot 13.00 in Utrecht.

INHOUD

Aanmelding en opkomst	2
Programma	2
Stand van Zaken 960 uur ve en hbo'er in ve	2
GOAB middelen.....	3
Besteding middelen	4
Kostprijs VE.....	4
Sturen op ve kwaliteit	5
In de Etalage	6
Landelijk onderzoeksprogramma OAB	6
Actualiteiten en planning	7
Planning	8
Save the date: 17 maart 2020, 9.30 – 12.30.....	8
Nagezonden stuk nav kenniskring juni 2019.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

AANMELDING EN OPKOMST

Van de in totaal 45 gemeenten van deze kring waren op de bijeenkomst van 7 november 2019 in totaal 23 deelnemers aanwezig namens 20 gemeenten. Deze opkomst (51%) is voor deze bijeenkomst gebruikelijk. Naast de gemeenteambtenaren waren er twee kenniskringleiders van Oberon en de landelijk coördinator van het onderzoeksprogramma OAB aanwezig.

PROGRAMMA

1. Welkom
2. Stand van zaken 960 uur ve
3. OAB in het sociaal domein?
4. Landelijk onderzoeksprogramma OAB
5. 'In de etalage'
6. Actualiteiten en nieuwtjes
7. Rondvraag en afronding

STAND VAN ZAKEN 960 UUR VE EN HBO'ER IN VE

Op 16 oktober 2019 verscheen het definitieve [besluit](#) waarin de 960 uur voorschoolse educatie (ve) en de inzet van de hbo'er in ve zijn uitgewerkt. Het besluit bevestigt dat:

- Er maximaal 6 uur per dag ve meetelt voor de 960 uren norm
- De uren aanbod in de leeftijdsperiode 2,5 tot 4 jaar meetelt voor de norm. Uren tussen 2 en 2,5 jaar mogen wel gefinancierd vanuit OAB, maar tellen niet mee voor het 960 uren aanbod.
- Er voor de inzet van de hbo'er een urennorm geldt van 10 uur per doelgroepkind per locatie per jaar. Deze uren zijn niet kindgericht, maar gelden voor taken zoals coaching van de pedagogisch beleidsmedewerkers of beleidstaken. De kwalificatie-eisen voor de hbo'er in de ve zijn dezelfde als die voor de pedagogisch coach/beleidsmedewerker in de kinderopvang. Die eisen zijn [hier](#) terug te vinden.

Voor wat betreft de inzet van de hbo'er geeft Anne twee voorbeelden:

- Ridderkerk: deze gemeente is voornemens om vanaf volgend jaar de inzet van hbo'er al in te zetten. Aanbieders krijgen € 375 per VVE-kind aan subsidie (10 uur * tarief van € 37,50). Over takenpakket hbo'er volgt een plan vanuit de VVE-coördinator in afstemming met voorschools veld. Deze wordt mogelijk besproken in kenniskring maart 2020.
- Geertruidenberg: deze gemeente is voornemens om de opleidingskosten voor een hbo'er in de ve te vergoeden voor aanbieders tot een maximum van 6 maanden van de opleiding per aanbieder (en max 1 opleiding per aanbieder).

Voorbeelden van de inzet van de hbo'er (gezamenlijk, iedere aanbieder voor zich, verschillende taken) zijn te vinden in een eerder verschenen [brochure](#), opgesteld op basis van de ervaringen van de G37. In een aanvullend onderzoek zijn ook bevindingen van kleinere gemeenten onderzocht; dit is te lezen in [dit rapport](#).

GOAB MIDDELEN

Gemeenten hebben onlangs de definitieve beschikking 2019 en voorlopige beschikking 2020 ontvangen. Deze bedragen worden jaarlijks vastgesteld op basis van berekende achterstandsscores van teljaren t-2 en t-3. Deze achterstandsscores zijn een cijfermatige vertaling van de risico's op onderwijsachterstanden per kind (in de leeftijd 2,5 tot 12 jaar) in de gemeente in een gegeven jaar. Dit berekent CBS op basis van de vier landelijke indicatoren: schuldsanering, land van herkomst, verblijfsduur en opleidingsniveau. CBS maakt hierbij gebruik van landelijke data en een formule met diverse wegingen om de risico's per kind vast te stellen. Een hogere gemeentelijke achterstandsscore betekent meer kinderen met een risico op een achterstand OF evenveel kinderen maar het risico is groter dan in een eerder jaar. NB. Het daadwerkelijk aantal kinderen met een indicatie voor ve volgt uit het toepassen van de gemeentelijke doelgroepdefinitie. Deze wordt vastgesteld door de gemeente en haar partners. Dit staat in wezen los van de herverdelingsystematiek.

Uit een korte analyse van de achterstandsscores voor de beschikkingen 2019 en 2020 blijkt dat:

- Ongeveer 5% van de gemeenten te maken heeft gehad met een daling van 10% of meer in achterstandsscores.
- Ongeveer 25% van de gemeenten te maken heeft gehad met een stijging van 10% of meer in achterstandsscores.

Dit geeft weer dat er fluctuatie is in achterstandsscores en daarmee in budget.

In aanvulling op deze jaarlijkse fluctuatie in achterstandsscores is er van 2019 naar 2020 ook nog sprake van een stijging van het macrobudget met 20 miljoen Euro en van de overgangsregeling die geldt voor de periode 2019 – 2022. Deze overgangperiode ging uit van een stijging van 25% of daling van 25% ten opzichte van het 2018 GOAB-bedrag om met name de dalingen in budget te dempen. Uit analyse van de cijfers blijkt dat de meeste gemeenten in 2020 ongeveer 94% van het mogelijke eindbedrag van 2022 hebben ontvangen. Een mogelijk eindbedrag: de budgetten voor 2022 worden vastgesteld op basis van de achterstandsscores van 2020 en 2019. Die zijn nog niet vast te stellen. Dit alles maakt een meerjarenprognose erg lastig.

Er volgt een aantal vragen naar aanleiding van de toelichting op de achterstandsscores:

- *Is het bedrag van 2023 het 100% bedrag?*
Ja.
- *Is de grote steden lobby voor een andere verdeling nu gestaakt?*
Dit is het gekozen herverdelingsmodel voor de middelen.
- *Wat zijn de bedragen voor de scholen? Klopt het dat scholen de bedragen van de PO-Raad site niet herkennen? En geldt er voor scholen ook een overgangsregeling?*
Er is geen sprake van een overgangsregeling voor scholen. Zij waren al gewend aan een jaarlijks fluctuerend bedrag. Via de site van [de PO-Raad](#) is te zien hoe de verdeling van middelen per schoolbestuur er (ongeveer) uitziet. Deze cijfers geven ook de achterstandsscores per school weer, die jaarlijks in februari door het CBS worden bijgewerkt. De verdeling van middelen per schoolbestuur is nog niet bijgewerkt nav de laatste technische wijzigingen van het CBS. Het kan dus zijn dat er sprake is van verschillen. Via DUO zijn de bedragen ook te achterhalen (www.duo.nl).

BESTEDING MIDDELEN

De aanwezige gemeenten geven aan dat deze fluctuaties het maken van meerjarenbeleid of echte investeringen bemoeilijkt. Waar de gemeente het geld wel of niet aan mag uitgeven, is onderwerp van een brochure die dit kalenderjaar nog verschijnt. Ook op de verantwoording gaat de brochure in – de SiSa [invulwijzer](#)¹ (en dan specifiek onderdeel D9 voor OAB) geeft de kaders weer voor verantwoording. Marco licht zeer kort de onderwerpen van deze brochure toe en vraagt de aanwezige gemeenten om vragen in te dienen die zij hierin terug zouden willen zien. Waar het gaat om bestedingen in het onderwijs geeft een handreiking van Sardes, die in het kader van het GOAB-ondersteuningstraject wordt gemaakt, inzicht. Deze handreiking verschijnt in de maand november en is dan te vinden via www.goab.eu

Naar aanleiding van het gesprek over de besteding van de middelen, komen er een aantal vragen op over specifieke activiteiten of instrumenten, zoals logopedie of Voorleesexpress. Alle inzet moet gekoppeld kunnen worden aan een van de drie wetsartikelen; daarnaast is en blijft het de gemeentelijk accountant die de verantwoording moet goedkeuren. Bij twijfel raadt Marco de gemeenten aan de accountant te raadplegen. Een gemeente vraagt of er onder de accountants hierover afstemming is; dat weten de aanwezigen niet.

KOSTPRIJS VE

Marco licht toe dat de kostprijzen van de kinderopvang, waaronder de peuteropvang en ve, stijgen met ongeveer 4%. Dat heeft in veel gevallen ook gevolgen voor de subsidienormtarieven die de gemeente betaalt. Er zijn gemeenten waar de invoering van 960 uur ve leidt tot een daling van het subsidienormtarief – immers, het aantal uren stijgt waardoor bepaalde overheadkosten over meer uren kunnen worden verdeeld zodat de kostprijs daalt. Dit is erg afhankelijk van de lokale situatie – wanneer er bijvoorbeeld sprake is van een uitbreiding van het huidige aanbod met een half uur per dag zal dit minder effect hebben op de kosten van de aanbieder dan een openstelling van een extra dagdeel (en daarmee extra huur etc). Daarnaast is het ook afhankelijk van wat er wel/niet in het normtarief zit (hbo'er bijvoorbeeld) en zal een lage bezetting (bijvoorbeeld in kleine kernen) de kostprijs per uur doen stijgen.

Uit een snelle rondvraag blijkt dat er verschillende normtarieven gehanteerd worden door de gemeenten in deze kring en dat veel gemeenten hier voor 2020 al mee bezig zijn geweest:

- €10,20 voor vve in kinderdagopvang (Hoeksche Waard)
- Onder de € 10 voor peuteropvang en ve (Rucphen)
- € 11,20 voor 2020 (Borsele), hoger door de kleine kernen
- € 8,97 voor peuteropvang en ve per uur en € 520 per doelgroepkind per jaar (Vlaardingen)

Meer informatie over kostprijzen zijn te vinden via Sociaal Werk Nederland, waaronder het onderzoek naar kostprijzen in 2017: <https://www.sociaalwerknederland.nl/?file=15124&m=1505748795&action=file.download>

¹ NB. Dit verwijst naar de invulwijzer voor de jaarrekening 2018. In januari 2020 plaatst het ministerie van BZK de invulwijzer voor uitgaven in 2019.

VE IN KLEINE KERNEN

Uit de voorbeelden van normtarieven voor ve kwam al naar voren dat een aantal gemeenten met kleine kernen een hoger normtarief ve biedt. Dit omdat de kosten van ve in kleine kernen veelal hoger liggen – het aantal ve en reguliere peuters is lager, waardoor de inkomsten laag zijn tegen dezelfde hoge(re) kosten. Naast een hoger normtarief voor alle aanbieders in alle kernen zijn er gemeenten die:

- Een hoger uurtarief bieden voor aanbod in specifieke kernen
- Alle aanbieders een basissubsidie of startsubsidie per groep of per locatie bieden
- Een specifieke kleine kernen subsidie bieden aan alle aanbieders in die kleine kernen

Belangrijk hierbij is duidelijk vast te stellen wat een kleine kern is en dat subsidies voor alle partijen in die kern beschikbaar zijn. Ve is, door de koppeling aan peuteropvang, een activiteit binnen het commerciële speelveld. Ook voor ve in kleine kernen geldt daarmee dat de ondersteuning wel marktconform moet zijn, tenzij er sprake is van marktfalen – geen enkele partij kan in een kleine kern op rendabele wijze ve of peuteropvang aanbieden. In dat geval mag een gemeente ingrijpen in de markt, via een de-minimis of Dienst Algemeen Economisch Belang (DAEB). Dit zijn twee Europese regels of uitzonderingsbepalingen, die gedegen onderzoek vragen naar marktfalen voordat deze zijn af te roepen. De gemeente Zaltbommel heeft de-minimis toegepast. Meer informatie over deze regelingen zijn te vinden via www.europa-decentraal.nl

Een andere mogelijkheid om ve in kleine kernen aan te bieden, is om het aanbod te splitsen over twee locaties. Dit kan mogelijk zijn binnen de kaders van de wet Kinderopvang (artikel 9) mits er sprake is van twee contracten en met toestemming van ouders. Belangrijk om dit te overleggen met de toezichthouder voorafgaand aan het invoeren van een dergelijk beleid.

Er zijn in het land enkele subsidieregelingen Peuteropvang met aparte beleidsregels over kleine kernen:

- Westerwolde (bijlage 1 van beleidsregels 2019)
- Utrechtse Heuvelrug (artikel 11 van regels 2019)
- Deurne (artikel 3 en 4 van regels 2019)

Ook gemeente Hulst meldt ter plekke dat zij aanvullende subsidies hebben voor kleine kernen waar 3-6 VVE-peuters opgevangen worden.

STUREN OP VE KWALITEIT

In het [besluit](#) basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie is aangegeven waar de aanbieder ve aan moet voldoen om hoge kwaliteit te leveren. In dit besluit staat onder meer dat de aanbieder het pedagogisch beleidsplan, waarin de kwaliteit is beschreven, ook jaarlijks moet evalueren. De Inspectie van het Onderwijs checkt of de gemeente hier ook een rol in speelt op gemeentelijk niveau. Dit kan op verschillende manieren:

- Subsidie eisen en ‘stevige’ verantwoording.
- Gesprekken over GGD en/of Inspectierapporten VVE
- VVE monitor: bereik, kwaliteit en resultaten. De gemeente Maassluis heeft dit als onderdeel in de monitor opgenomen en geeft aan de rapportage te willen delen met de kringcollega's.
- Zelfevaluaties laten uitvoeren en bespreken in VVE werkgroep/verbeterplannen laten opstellen.
- Externe evaluaties, PLG's of collegiale visitaties faciliteren. Dit kan bijvoorbeeld ook, zoals de gemeenten Bergen op Zoom en Woensdrecht doen, door een orthopedagoog van de GGD (niet van de afdeling Handhaving en Toezicht) de kwaliteit te laten observeren en hierover het gesprek te voeren.

Veel voorbeelden zijn terug te vinden in de eerder verschenen [brochure](#) 'Handreiking gemeentelijke kwaliteitszorg VVE-beleid.'

Naar aanleiding van de voorbeelden komen er een aantal vragen:

- *Meet je met de monitors het effect van ve?*
Landelijk wel, met onderzoeken als Pre-COOL (www.pre-cool.nl). Op lokaal niveau is dit niet realistisch. Je meet in de monitors meer de beleidsmatige aspecten, zoals het hebben van ouderbetrokkenheidsbeleid en – activiteiten.
- *Moet je de monitor aanbesteden?*
Dat hangt af van de gemeentelijke aanbestedingsgrens en de omvang van de monitor. Voor de meeste gemeenten geldt niet dat zij de monitoring van vve aanbesteden.
- *Verantwoording op kwaliteit is nu niet opgenomen in de subsidievoorwaarden, omdat wij dit met de harmonisatie niet te veel wilden aanvullen/verzwaren. Hoe kun je dat alsnog doen? En is hier niet een werkwijze voor zodat wij niet allemaal dit weer zelf gaan bedenken?*
De gemeente Pijnacker-Nootdorp gaat ook naar een inhoudelijke verantwoording over bijvoorbeeld, naast verantwoording op aantallen. Belangrijk is om te vragen naar wat je echt gaat gebruiken voor een gesprek over kwaliteit, dus niet overvragen. Een voorbeeld is het vragen naar het pedagogisch beleidsplan bij de invoering van 960 uur ve, om te kunnen bespreken hoe het aanbod over langere dagdelen er uit zal zien.

IN DE ETALAGE

Als specifiek voorbeeld over sturen op kwaliteit licht Walter de Wit van Stichting Vinci, het instrument TopVVE toe. Bij TopVVE wordt gewerkt aan het verhogen van de educatieve kwaliteit in de voor- en vroegschool. (Educatieve kwaliteit: het stimuleren van cognitie. Deze is over het algemeen matig tot voldoende. De pedagogische kwaliteit gaat o.a. over veiligheid in de groep. Meer hierover is te lezen in onder andere Pre-COOL (www.pre-cool.nl) en de Landelijke monitor Kwaliteit Kinderopvang (LKK, www.monitorlkk.nl)).

Het werken aan het verhogen van de educatieve kwaliteit gebeurt op basis van 9 uitgangspunten (zie bijgevoegde sheets). Een daarvan is bijvoorbeeld de inrichting, die bijdraagt aan een educatief klimaat. Daarnaast wordt er bijvoorbeeld gewerkt in professionele leergemeenschappen tussen pedagogisch medewerkers en leerkrachten groep 1 en 2 aan het verhogen van de educatieve kwaliteit. De educatieve kwaliteit wordt gemeten door de Universiteit Utrecht via het instrument CLASS.

Vinci werkt in Nijmegen en Dordrecht met TopVVE en daar is de educatieve kwaliteit verhoogd. Dit is onder meer te merken aan de manier waarop de pedagogisch medewerkers vragen stellen om het denken en de taal van kinderen te stimuleren. In deze gemeenten heeft de Universiteit Utrecht de kwaliteit gemeten met het genoemde instrument CLASS.

Meer informatie over de concrete invulling van TopVVE, waar de gemeenten naar vroegen, is te vinden via www.top-vve.nl

Gemeente Vlaardingen noemt als goed voorbeeld hun buitengroep. De kinderen zijn dus altijd buiten en dit heeft hun woordenschat enorm verrijkt.

LANDELIJK ONDERZOEKSPROGRAMMA OAB

Zoals vorige kring toegelicht lopen er een flink aantal onderzoeken onder (voor)scholen en gemeenten over OAB. Walter de Wit (Oberon) is de landelijke coördinator van het onderzoeksprogramma en hij geeft een korte

toelichting op de stand van zaken. De meeste onderzoeken rapporteren op zijn vroegst in 2020. De afbeelding hieronder geeft dat weer voor wat betreft de onderzoeken onder gemeenten en voorscholen.

Aanvullend meldt Walter dat er voor scholen een kennisdeling wordt opgestart begin volgend jaar (kick off 12 februari 2020), met een website, kennissessies etc. De bedoeling is om schoolbesturen, directeuren en leerkrachten te informeren en inspireren met kennisonderbouwde methoden om onderwijs aan kinderen met een (taal)achterstand te verbeteren. Ook voor gemeenten is hier wellicht interessante informatie op te halen. In een volgende kenniskring komt dit aan bod.

Het landelijke onderzoeksprogramma OAB

A. Gemeente en voorschool

Beleid

- Nieuwe OAB-verdelingssystematiek (o.b.v. CBS-berekening)
- Voorschools aanbod voor elke doelgroeppeuter van 960 uur (vanaf aug. 2020)
- Extra hbo geschoold personeel in de voorscholen (vanaf 2022)

Naast deze onderzoekslijnen is er een landelijk GOAB-ondersteuningstraject voor gemeenten (zie www.goab.eu).

Landelijk onderzoek

Wat?	Wie?	Wanneer?					20...
		2019	2020	2021	2022		
Kwaliteit voorscholen	Inspectie van het Onderwijs	X	Rapportage	?		?	
Effectonderzoek 960 uur (EVENING)	Univ. Utrecht i.s.m. Sardes	X	X	X	X	Eind-rapportage	
GOAB Implementatie- en bestedingsonderzoek GOAB-budget gemeenten en aanbieders	Consortium 'Sardes/Oberon/Regioplan/Cebron/Univ. Leiden'	X	Rapportage X	Rapportage X	Rapportage X		
Evaluatie uitkeringsvorm gemeenten	Later uitgezet.			X		X	

De aanwezigen hebben twee korte vragen:

- *Worden scholen ook benaderd voor de kennisdeling of alleen schoolbesturen?*
Antwoord is beiden
- *Hoe vind de benchmark plaats tussen gemeenten voor wat betreft de implementatie van 960 uur.*
Anoniem (grootteklasse van gemeenten) en via casusbeschrijvingen.

ACTUALITEITEN EN PLANNING

- Het fiscaal maximum 2020 is op 3 september 2019 vastgesteld op € 8,17 ([besluit SZW](#)).
- Er komt in 2020 een actualisatie van het dashboard onderwijskansen van het CBS.
https://dashboards.cbs.nl/v1/onderwijskansen_180543/
- [Stand van zaken moties](#) brief pagina 4 t/m 7:
 - o Motie Inburgeraars verplicht naar VVE: [Onderzoek Sardes](#): dit is niet nodig. OCW vraagt aan gemeenten op welke wijze zij gestimuleerd zouden worden om het aanbod aan inburgeraars beter in beeld te krijgen. Uit het onderzoek blijkt dat het niet altijd duidelijk is bij de gemeente of alle kinderen van inburgeraars te ontvangen en blijkt ook dat bijvoorbeeld het aanbod onvoldoende aansluit in openingstijden of afstand bij de behoefte van de inburgeraar. Op welke wijze kan de gemeente hier iets in betekenen? De gemeente Culemborg geeft aan dat zij in het bestek voor de aanbesteding van de inburgeringscursus

hier aandacht voor vragen. Andere gemeenten geven aan dat zij niet de indruk hebben dat inburgeraarskinderen geen aanbod ontvangen, maar zij houden hier geen lijstje van bij. De signalen dat openingstijden onvoldoende aansluiten herkennen meerdere gemeenten wel.

- Motie ve in een azc: Er komt onderzoek naar ve voor azc-peuters. Begin 2020 verwacht het ministerie de resultaten.
- Motie over startleeftijd VVE: 2 jaar versus 2,5 jaar: OCW geeft aan dat onderzoek hiernaar volgt. Dit zal wel gaan over de voordelen van vroeg starten. Het is niet te onderzoeken welk effect een half jaar eerder starten heeft.
- Motie hbo-opleidingen ve. Kabinet in gesprek met hbo-instellingen voor opleidingen in ve. Gesprek is geweest: conclusie is dat er voldoende hbo-opleidingen zijn voor ve.
- Motie aandacht voor peuters met een ondersteuningsbehoefte in mbo-opleidingen. Het ministerie heeft een gesprek met de MBO-Raad hierover gevoerd en dit is in de opleidingen opgenomen.
- Motie ouderbetrokkenheid: Dit wordt verkennend meegenomen in het lopende Implementatieonderzoek 960 uur ve.

PLANNING

Planning van het GOAB-ondersteuningstraject aan themabijeenkomsten en producten

- Overzicht OAB-interventies in onderwijstijd (Q4 2019)
- Financiële bijsluiter (Q4 2019)
- Starterskit (Q4 2019)
- Informatie hbo'er in de ve (Q1 2020)
- Bijeenkomst 'zorgpeuters' (Q2 2020)
 - Op GOAB.eu een [overzicht](#) van praktijkvoorbeelden aanbod voor peuters met een aanvullende ondersteuningsvraag

SAVE THE DATE: 19 MAART 2020, 10.00 – 13.00

De volgende kenniskring voor regio Zuid-West vindt plaats op donderdag 19 maart 2020 van 10.00 uur tot 13.00 uur bij Theater de Maagd in Bergen op Zoom. Voorstel is om vanaf volgend jaar de ene keer in Bergen op Zoom en de andere keer in Dordrecht bij elkaar te komen.

Als mogelijke onderwerpen zijn genoemd:

- Eerste ervaringen met 16 uur
- Resultaatafspraken: hoe is dit echt te meten
- Hbo'ers invoeren
- VVE-monitor Maassluis
- Implementatie peutermonitor Innovatie nul13 (Vlaardingen)
- Eerste resultaten van het GOAB-implementatieonderzoek

Voorafgaand aan de volgende bijeenkomst sturen wij de agenda en stukken toe naar alle GOAB-contactpersonen van gemeenten in regio Zuid-West.